

Sbírka zákonů

Československá socialistická republika

ČESKÁ
SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

SLOVENSKÁ
SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

Částka 30

Vydána dne 25. července 1969

Cena

OBSAH:

84. Zákon o výkonu trestu odnětí svobody
85. Vyhláška ministerstva plánování Slovenské socialistické republiky o palivových a energetických základnách pro spotřebiče pevných, kapalných a plyných paliv a elektrické energie
- Oznámení o vydání obecných právních předpisů
- Oznámení o uzavření mezinárodních smluv

84

PŘEDSEDNICTVO FEDERÁLNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ

vyhlašuje

úplné znění zákona ze dne 17. června 1965, č. 59 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, jak vyplývá ze změn a doplnění provedených zákonem Národního shromáždění ze dne 20. prosince 1968, č. 173 Sb., zákonem Slovenské národní rady ze dne 28. prosince 1968, č. 207 Sb., zákonem České národní rady ze dne 8. ledna 1969, č. 2 Sb., a ústavním zákonem Národního shromáždění ze dne 27. října 1968, č. 143 Sb. (čl. 9 a 144 odst. 2):

ZÁKON

o výkonu trestu odnětí svobody

Národní shromáždění Československé socialistické republiky se usneslo na tomto zákoně:

Oddíl 1

Základní ustanovení

§ 1

Účel výkonu trestu odnětí svobody

Účelem výkonu trestu odnětí svobody je odsouzenému zabránit v dalším páčání trestné činnosti a soustavně jej vychovávat k tomu, aby vedl řádný život pracujícího člověka. Výkonem trestu odnětí svobody nesmí být ponížena lidská důstojnost.

§ 2

Nápravně výchovná činnost

K dosažení účelu výkonu trestu odnětí svobody se provádí nápravně výchovná činnost, jež je souhrnem působení stanoveného pořádku a kázně v místech, kde se trest odnětí svobody (dále jen „trest“) vykonává, pracovní výchovy odsouzených a kulturně výchovné práce.

§ 3

Nápravně výchovné ústavy

[¹] Trest se vykonává v nápravně výchovných ústavech podřízených ministerstvu spravedlnosti. Zřizuje a zrušuje je ministr spravedlnosti.

[2] Při nápravně výchovném ústavu se zpravidla zřídí poradní sbor, složený z pedagogů, psychologů a jiných odborníků; při ministerstvu spravedlnosti je jako poradní orgán k prohloubení vědeckosti a zvýšení účinnosti nápravně výchovné činnosti zřízena vědecká rada, složená ze zástupců vědeckých a společenských organizací a státních orgánů.

§ 4

Součinnost orgánů a organizací při výkonu trestu

Státní orgány a socialistické organizace napomáhají při své činnosti Sboru nápravně výchovy (oddíl 13) při plnění úkolů směřujících k dosažení účelu výkonu trestu.

Oddíl 2

Diferenciace výkonu trestu

Nápravně výchovné skupiny

§ 5

[1] Trest se vykonává diferencovaně ve třech nápravně výchovných skupinách. O tom, do které nápravně výchovné skupiny se odsouzený zařadí, rozhodne soud.

[2] Výkonem trestu v nápravně výchovných skupinách se sleduje cíl, aby méně narušení odsouzení vykonávali trest odděleně od více narušených odsouzených a aby v nápravně výchovné činnosti u odsouzených, u nichž to vyžaduje vyšší stupeň nebo povaha jejich narušení, se uplatňovaly účinnější prostředky k jejich nápravě. V nápravně výchovných skupinách se trest vykonává podle zásady, že čím je vyšší nápravně výchovná skupina, tím je menší rozsah práv odsouzených ve výkonu trestu a tím je větší rozsah jejich omezení; obdobně diferencovaně jsou upraveny též formy a metody pracovní výchovy a kulturně výchovné práce, rozsah oprávnění samosprávy a způsob ostrahy.

§ 6

[1] Projevuje-li odsouzený, který byl zařazen do vyšší nápravně výchovné skupiny, vzorným chováním a poctivým poměrem k práci po delší dobu snahu po nápravě, může jej soud přeargovat do nižší nápravně výchovné skupiny.

[2] Porušuje-li odsouzený soustavně a závažným způsobem stanovený pořádek nebo kázeň při výkonu trestu anebo spáchá-li za výkonu trestu trestný čin, může jej soud přeargovat do vyšší nápravně výchovné skupiny.

[3] O přeargování rozhoduje soud na návrh prokurátora nebo náčelníka nápravně výchovného ústavu nebo na žádost odsouzeného anebo i bez takového podnětu. Odsouzený může podat žádost o přeargování do nižší nápravně výchovné skupiny po vykonání třetiny trestu, a je-li zařazen do třetí nápravně výchovné skupiny, po vykonání poloviny

trestu, vždy však nejdříve po uplynutí 6 měsíců od nastoupení výkonu trestu; další žádost může odsouzený podat teprve po uplynutí 6 měsíců od právní moci rozhodnutí soudu o jeho předchozí žádosti.

§ 7

Zostřená izolace

[1] Jestliže odsouzený zařazený do třetí nápravně výchovné skupiny má zjevně záporný postoj k provádění nápravně výchovné činnosti a jestliže dosavadní výchovné prostředky včetně kázeňských trestů zůstávají u něho neúčinnými, může soud na návrh prokurátora nebo náčelníka nápravně výchovného ústavu anebo i bez takového návrhu rozhodnout, že odsouzený má být umístěn do zostřené izolace. Takové rozhodnutí může soud učinit též tehdy, je-li odsouzený zvláště silně narušen a jestliže jej zároveň zařazuje do třetí nápravně výchovné skupiny, nebo byl-li odsouzenému trest smrti milostí zmírněn na trest odnětí svobody.

[2] Dobu, po kterou bude trest vykonáván ve zostřené izolaci, stanoví soud, a to v rozmezí od 6 měsíců až do 2 let.

[3] Odsouzeným umístěným do zostřené izolace se nepřiznává kapesné, četba se jim omezuje na vybrané knihy a časopisy, smějí si dopisovat a přijímat návštěvy v menším rozsahu, než je stanoveno jinak pro odsouzené zařazené do třetí nápravně výchovné skupiny, a nesmějí přijímat balíčky. Odsouzení se tu zařazují do práce, jen pokud se tím nenarušuje působení zostřené izolace k jejich nápravě.

[4] Projevuje-li odsouzený svým chováním po dobu nejméně 6 měsíců účinnou snahu po nápravě, může soud na návrh prokurátora nebo náčelníka nápravně výchovného ústavu anebo i bez takového návrhu rozhodnout, že se umístění odsouzeného do zostřené izolace zrušuje.

§ 8

Vnitřní diferenciac

K prohloubení výchovného vlivu výkonu trestu se odsouzení zařazení do téže nápravně výchovné skupiny rozdělují do nápravně výchovných ústavů, popřípadě do kolektivů v těchto ústavech, a to zejména s přihlédnutím ke stupni a povaze jejich narušení a k dosaženému stupni jejich nápravy. S přihlédnutím k těmto hlediskům se též diferencovaně provádí nápravně výchovná činnost.

§ 9

Výkon trestu u odsouzených se sníženou pracovní schopností nebo postižených vadami

Odsouzení, jejichž pracovní schopnost je podstatně snížena anebo u nichž to vyžaduje jejich tělesný nebo duševní stav, se umísťují do nápravně výchovných ústavů nebo oddělení, ve kterých vy-

kon trestu je upraven s ohledem na jejich schopnosti a stav. Práva a omezení, která vyplývají z nápravně výchovné skupiny, do které byli zařazeni, zůstávají nedotčena.

Oddíl 3

Práva a povinnosti odsouzených ve výkonu trestu

§ 10

Obecné ustanovení

Odsouzení mají vedle povinností vyplývajících ze zákonů a jiných předpisů též povinnosti uložené podle tohoto zákona. Po dobu výkonu trestu mohou být odsouzeným omezena pouze ta občanská práva, jejichž výkon by byl v rozporu s účelem výkonu trestu (§ 1) nebo která nemohou být vzhledem k výkonu trestu uplatněna.

§ 11

Základní sociální práva odsouzených

(1) Ve výkonu trestu se pro odsouzené vytvářejí takové materiální a kulturní podmínky života, aby byl zabezpečen jejich náležitý tělesný a duševní rozvoj. V souladu s tím se stanoví zejména náležitosti a podmínky stravování, ubytování a vstrojování odsouzených.

(2) Odsouzeným se zabezpečuje osmihodinový spánek, doba potřebná k osobní hygieně a úklidu, nejméně jednogodinová vycházka a přiměřené osobní volno.

(3) Odsouzeným se poskytují zdravotnické služby v rozsahu a za podmínek stanovených obecnými předpisy o péči o zdraví lidu; organizaci a výkon zdravotnických služeb poskytovaných odsouzeným upraví ministr spravedlnosti v dohodě s ministrem zdravotnictví.

(4) Nemocenské pojištění a důchodové zabezpečení odsouzených, jakož i odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání odsouzených upravují obecné předpisy.

§ 12

Dopisy a návštěvy

(1) Odsouzený si smí dopisovat s příslušníky své rodiny a přijímat jejich návštěvy v rozsahu stanoveném pro nápravně výchovnou skupinu, do níž je zařazen. Je-li to v zájmu jeho nápravy anebo je-li pro to jiný závažný důvod, může mu být povolen písemný styk i s jinou osobou, popřípadě přijetí její návštěvy. K zabezpečení účelu výkonu trestu se dopisy odsouzených cenzurují.

(2) Na požádání se příslušníkům rodiny odsouzeného, jakož i jeho obhájci podávají sdělení o stavu a chování odsouzeného.

§ 13

Knihy a jiné publikace

(1) Odsouzený smí odebírat a číst denní tisk, knihy a jiné publikace, a to v rozsahu stanoveném v souladu s účelem výkonu trestu.

(2) V nápravně výchovném ústavu je zřízena knihovna, v níž si odsouzený může půjčovat knihy podle vlastního výběru.

§ 14

Nákup věcí osobní potřeby a příjem balíčků

(1) Odsouzený si smí za kapesné nakupovat potraviny a jiné věci osobní potřeby.

(2) Odsouzený smí přijímat balíčky s potravinami a s jinými věcmi osobní potřeby v rozsahu stanoveném pro nápravně výchovnou skupinu, do níž je zařazen.

§ 15

Ochrana práv odsouzených

(1) Odsouzený smí k uplatnění svých práv a oprávněných zájmů podávat stížnosti a žádosti příslušným orgánům; stížnost, popřípadě žádost musí být orgánu, jemuž je adresována, neprodleně odeslána. V téže věci však nesmí podávat stížnost několika orgánům současně ani ji opakovat před jejím vyřízením.

(2) Žádá-li o to odsouzený, umožní se mu rozmluva s náčelníkem nápravně výchovného ústavu, prokurátorem, soudcem nebo orgánem, který provádí kontrolu nápravně výchovného ústavu.

(3) Odsouzený si může zajistit poskytování právní pomoci advokátem, jenž má právo v mezích své plné moci s odsouzeným si dopisovat a mluvit s ním. Je-li proti odsouzenému vedeno další trestní stíhání, užije se na jeho styk s obhájcem ustanovení trestního řádu o styku obhájce s obviněným, který je ve vazbě.

(4) Příslušníci Sboru nápravně výchovy jsou povinni dbát o zachovávání práv, která odsouzení mají ve výkonu trestu.

§ 16

Samospráva odsouzených

Samospráva odsouzených se zřizuje v každém kolektivu odsouzených. Posláním samosprávy odsouzených je naučit odsouzené samostatně řešit otázky související se způsobem života a s prací ve výkonu trestu, napomáhat k přísnému dodržování stanoveného pořádku a kázně, ke zvyšování pracovní aktivity, k všeobecnému i odbornému vzdělávání odsouzených a tím je připravovat pro aktivní zapojení do života společnosti po propuštění z výkonu trestu. Samospráva se též zabývá otázkami týkajícími se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

§ 17

Základní povinnosti odsouzených

(1) Odsouzený je ve výkonu trestu povinen dodržovat stanovený pořádek a kázeň, plnit pokyny a příkazy příslušníků Sboru nápravné výchovy, řádně plnit pracovní úkoly, šetrně zacházet se svěšenými věcmi, dodržovat zásady slušného jednání s osobami, s nimiž přichází do styku, a i jinak zachovávat ustanovení ústavního řádu (§ 18).

(2) Odsouzeného, který neoprávněně odmítá plnit své povinnosti, je třeba donutit k jejich plnění prostředky podle zákona dovolenými.

§ 18

Ústavní řád

(1) Pro každý nápravně výchovný ústav stanoví jeho náčelník se souhlasem ministerstva spravedlnosti ústavní řád, kterým se řídí chod života a činnosti odsouzených. Ústavním řádem se zejména vymezuje doba pro pracovní činnost, odpočinek, jldo a kulturně výchovnou práci.

(2) Ústavním řádem se též vymezí rozsah oprávnění samosprávy odsouzených při organizování zájmové činnosti a řešení otázek jejich společného života.

Oddíl 4

Kázeňské odměny a tresty

§ 19

Kázeňské odměny

(1) Za vzorné chování, poctivý poměr k práci nebo příkladný čin, může být odsouzenému udělena kázeňská odměna.

(2) Kázeňskými odměnami jsou zejména:

- a) pochvala,
- b) mimořádné povolení dopisu,
- c) mimořádné povolení návštěvy,
- d) mimořádné povolení balíčku,
- e) zvýšení kapesného,
- f) peněžitá nebo věcná odměna,
- g) přerušování výkonu trestu podle § 35.

§ 20

Kázeňské tresty

(1) Porušení stanoveného pořádku nebo kázně při výkonu trestu je kázeňským přestupkem, za nějž může být odsouzenému uložen kázeňský trest.

(2) Kázeňskými tresty jsou:

- a) důtka,
- b) omezení účasti na zájmové činnosti nebo její zákaz až do 3 měsíců,
- c) snížení kapesného až do 3 měsíců,
- d) zákaz přijetí balíčku,

e) umístění do uzavřeného oddělení v mimopracovní době až do 30 dnů,

f) celodenní umístění do uzavřeného oddělení až do 20 dnů,

g) umístění do samovazby až do 20 dnů,

h) umístění do zvláštního oddělení.

(3) Při celodenním umístění do uzavřeného oddělení a při umístění do samovazby odsouzený nepracuje, je omezen v účasti na zájmové činnosti a není mu dovoleno číst denní tisk, knihy nebo jiné publikace a nakupovat věci osobní potřeby (§ 14). Umístění do samovazby lze uložit jen odsouzenému zařazenému do druhé nebo třetí nápravně výchovné skupiny. Kázeňský trest celodenního umístění do uzavřeného oddělení, popřípadě umístění do samovazby nelze znovu uložit dříve než po uplynutí alespoň 20 dní od výkonu některého z těchto kázeňských trestů.

(4) Umístění do zvláštního oddělení lze uložit jen odsouzenému, který soustavně nebo závažným způsobem porušuje stanovený pořádek nebo kázeň při výkonu trestu a u něhož mírnější kázeňské tresty nepostačují k nápravě; tento kázeňský trest lze uložit až do 3 měsíců, a jde-li o odsouzeného zařazeného do třetí nápravně výchovné skupiny, až do 6 měsíců. Odsouzení, kteří byli umístěni do zvláštního oddělení, pracují pod zvýšeným dozorem a odděleně od ostatních odsouzených. Při výkonu tohoto kázeňského trestu je odsouzený omezen v účasti na zájmové činnosti a v možnostech nákupu věcí osobní potřeby a je mu sníženo kapesné.

§ 21

Ukládání kázeňských trestů

(1) Kázeňský trest lze uložit, jen jsou-li náležitě objasněny okolnosti kázeňského přestupku a prokázána vina odsouzeného. Před uložením kázeňského trestu musí být odsouzenému umožněno, aby se k věci vyjádřil.

(2) Uložený kázeňský trest musí být úměrný závažnosti spáchaného kázeňského přestupku a musí být v souladu se zájmem na nápravě odsouzených. Za kázeňský přestupek lze uložit jen jeden kázeňský trest.

(3) Kázeňský trest nelze uložit, jestliže od spáchaní kázeňského přestupku uplynula doba 1 roku.

§ 22

Stížnost

Odsouzený má právo do 3 dnů podat stížnost proti kázeňskému potrestání. O stížnosti, jež nemá odkladný účinek, rozhoduje s konečnou platností nadřízený toho, kdo kázeňský trest uložil. Stížnost proti druhu a výši kázeňského trestu není přípustná.

§ 23

Kázeňská pravomoc

Kázeňskou pravomoc nad odsouzenými vykonávají funkcionáři Sboru nápravné výchovy, pokud k tomu byli zmocněni.

§ 24

Kázeňské vyřizování jiných protispolečenských činů

(1) Uložením kázeňských trestů se vyřizují též provinění a přestupky. Ustanovení zákona, kterým se upravuje postih provinění a přestupků osob opětovně se dopouštějících výtržnictví, násilností a příživnictví, nejsou dotčena.

(2) Kázeňským potrestáním odsouzeného se nevyklučuje jeho trestní stíhání, je-li jeho skutek trestným činem.

Oddíl 5

Pracovní výchova odsouzených

§ 25

Obsah pracovní výchovy odsouzených

Posláním pracovní výchovy odsouzených je zejména vytvářet a upevňovat u nich uvědomělý poměr k práci. Pracovní výchova odsouzených zahrnuje

- a) zařazování odsouzených do společensky prospěšné práce a jejich odměňování za práci,
- b) vytváření podmínek k tomu, aby odsouzení mohli získat a zvyšovat svou pracovní kvalifikaci, a
- c) výchovu k pracovní aktivitě, a to zejména rozvíjením pracovního soutěžení a zlepšovatelského a vynálezcovského hnutí.

§ 26

Zařazování odsouzených do práce

(1) Odsouzení jsou v souladu s účelem výkonu trestu zařazováni do práce u hospodářských organizací nebo u nápravně výchovných ústavů, a to s přihlédnutím zejména k jejich zdravotnímu stavu a pracovním schopnostem.

(2) Hospodářské organizace a nápravně výchovné ústavy, u nichž jsou odsouzení zařazeni do práce, jsou povinny vytvářet předpoklady pro řádné plnění pracovních úkolů odsouzených v souladu se zájmem na jejich nápravě. Zejména jsou povinny pečovat o zaškolení odsouzených k výkonu určených prací a o zvyšování jejich pracovní kvalifikace a dbát o bezpečnost a ochranu zdraví při jejich práci.

(3) Zařazení odsouzených do práce u hospodářské organizace se uskutečňuje na základě smlouvy mezi nápravně výchovným ústavem a hospodář-

skou organizací; stanoví se v ní zejména podrobnější podmínky, za nichž budou odsouzení pracovat.

§ 27

Pracovní podmínky odsouzených

(1) Pracovní doba, podmínky pro uložení práce přesčas a pracovní podmínky žen jsou u odsouzených stejně jako u ostatních pracovníků.

(2) Do pracovní doby se nepočítá práce při úklidu a jiná obdobná práce odsouzených potřebná k zajištění běžného provozu nápravně výchovného ústavu. Tyto práce nesmějí však být nařízeny na úkor doby nutně k odpočinku odsouzených.

§ 28

Účast odsouzených na zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Odsouzeným se zajišťuje účast na řešení otázek týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při jejich práci.

§ 29

Pracovní odměna odsouzených

(1) Odsouzeným přísluší za práci stejná odměna jako ostatním pracovníkům; nepřisluší jim náhrada pracovní odměny za dobu, po kterou nepracovali.

(2) Z pracovní odměny odsouzeného se provedou srážky jednak k úhradě výživného pro jeho děti, jednak k úhradě nákladů výkonu trestu. Kromě těchto srážek lze z pracovní odměny odsouzeného provádět další srážky, které připouštějí pracovní právní předpisy jako srážky ze mzdy, a to obdobně podle pracovních právních předpisů. Rozsah, popřípadě též pořadí srážek z pracovní odměny odsouzených stanoví ministr spravedlnosti; přitom přihlédne zejména k tomu, aby byl podporován zájem odsouzeného na výsledcích jeho práce, jakož i zájem na zabezpečení výživy jeho dětí.

(3) Je-li však soudem nařízen výkon rozhodnutí srážkami z pracovní odměny odsouzeného, postupuje se podle občanského soudního řádu a předpisů vydaných na jeho základě.

(4) Část pracovní odměny odsouzeného, která zbývá po provedení srážek podle odstavce 2, popřípadě podle odstavce 3, se rozdělí na kapesné a úložné způsobem, který stanoví ministr spravedlnosti. Výše částky, do které lze odsouzenému přiznat kapesné z pracovní odměny, se stanoví pro jednotlivé nápravně výchovné skupiny odlišně.

(5) Z úložného může odsouzený poskytovat příspěvky své rodině a plnit své závazky; rozsah a podmínky stanoví ministr spravedlnosti. Zbytek úložného se odsouzenému vyplatí neprodleně po propuštění z výkonu trestu.

Oddíl 6

Kulturně výchovná práce

§ 30

Posláním kulturně výchovné práce je vytvářet u odsouzených uvědomělý vztah ke společnosti, založený na zásadách socialistické morálky a kultury. Je zaměřena především na výchovu odsouzených k zachování zákonů a pravidel socialistického soužití, k poctivému poměru k práci, k ochraně a upevňování socialistického vlastnictví, jakož i na celkové zvyšování všeobecného vzdělání odsouzených a jejich kulturní úrovně.

§ 31

Odsouzeným, u nichž jsou pro to zejména vzhledem k jejich schopnostem, věku a délce trestu předpoklady, se umožňuje, aby získali základní, popřípadě střední nebo úplné střední vzdělání; vyučování se provádí zásadně v mimopracovní době.

Oddíl 7

Odpovědnost za škodu

§ 32

Způsobil-li odsouzený svým zaviněním škodu na majetku nápravně výchovného ústavu, která nepřevyšuje částku 100 Kčs, může mu být rozhodnutím náčelníka nápravně výchovného ústavu uložena povinnost k její náhradě.

§ 33

(1) Odsouzený odpovídá za škodu, kterou způsobil hospodářské organizaci nebo nápravně výchovnému ústavu zaviněným porušením povinnosti při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, a to obdobně jako ostatní pracovníci.

(2) Byla-li škoda způsobena hospodářské organizaci, projeďná výši požadované náhrady hospodářská organizace též s nápravně výchovným ústavem.

§ 34

Odpovědnost za škodu způsobenou odsouzenými se jinak řídí obecnými předpisy.

Oddíl 8

Přerušení výkonu trestu a upuštění od výkonu zbytku trestu**Přerušení výkonu trestu**

§ 35

Za vzorné chování, poctivý poměr k práci nebo příkladný čin (§ 19 odst. 1) může náčelník nápravně výchovného ústavu přerušit odsouzenému výkon trestu až do 15 dnů, a to i opětovně. Doba přerušení se počítá do výkonu trestu.

§ 36

(1) Pro naléhavé rodinné důvody může náčelník nápravně výchovného ústavu přerušit odsouzenému výkon trestu až do 15 dnů, a to i opětovně. Doba přerušení se počítá do výkonu trestu.

(2) Je-li třeba odsouzenému neodkladně poskytnout léčebnou péči, kterou nelze zajistit ve zdravotnickém zařízení nápravně výchovného ústavu, může mu náčelník nápravně výchovného ústavu přerušit výkon trestu až do 30 dnů, a to i opětovně. Doba přerušení se počítá do výkonu trestu.

§ 37

(1) Je-li odsouzený, na němž se vykonává trest, stížen těžkou chorobou, může soud výkon trestu na potřebnou dobu přerušit; soud přeruší výkon trestu vždy, jde-li o těhotnou ženu nebo o ženu krátce po porodu, jestliže by výkonem trestu bylo ohroženo její zdraví nebo zdraví jejího očekávaného nebo novorozeného dítěte.

(2) Je-li obava, že odsouzený uprchne, nebo zneužívá-li povoleného přerušení, soud přerušení výkonu trestu odvolá.

§ 38

Je-li odsouzený povolán k výkonu základní vojenské služby, přeruší soud výkon trestu, který byl uložen na dobu nepřevyšující 6 měsíců.

Upuštění od výkonu zbytku trestu

§ 39

Soud může upustit od výkonu zbytku trestu, jestliže odsouzený byl nebo má být vydán do ciziny nebo vyhoštěn. Nedojde-li k vydání do ciziny nebo k vyhoštění, anebo vrátí-li se vydaný nebo vyhoštěný, soud rozhodne, že zbytek trestu se vykoná.

§ 40

Jestliže odsouzený onemocněl nevléčitelnou životu nebezpečnou chorobou nebo nevléčitelnou chorobou duševní, může soud upustit od výkonu zbytku jeho trestu.

§ 41

(1) Jestliže odsouzený, jemuž byl výkon trestu přerušen podle § 38, ve výkonu základní vojenské služby nespáchal žádný trestný čin a tutou službu řádně konal, upustí soud od výkonu zbytku trestu; jinak rozhodne, že se zbytek trestu vykoná.

(2) Bylo-li od výkonu zbytku trestu upuštěno, pokládá se trest za vykonaný dnem, kdy byl jeho výkon přerušen (§ 38).

Oddíl 9

Podmíněné propuštění

§ 42

Před uplynutím stanovené doby trestu může být odsouzený z výkonu trestu podmíněně propuštěn na svobodu za podmínek stanovených v § 61 až 64 trestního zákona. K tomu si odsouzený vy-

tvoří předpoklady, jestliže ve výkonu trestu vzorným chováním a poctivým poměrem k práci prokáže polepšení, takže lze od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život pracujícího člověka.

§ 43

(1) O podmíněném propuštění rozhoduje soud podle ustanovení § 331 až 333 trestního řádu.

(2) Oprávnění náčelníka nápravně výchovného ústavu navrhnout podmíněné propuštění odsouzeného je nutno co nejúčinněji využívat k výchovnému působení na odsouzené.

Oddíl 10

Účast orgánů a organizací na výkonu trestu

§ 44

Dozor prokurátorů

(1) Dozor nad zachováváním zákonnosti v místech, kde se vykonává trest, vykonává prokurátor podle ustanovení zákona o prokuratuře.

(2) Orgány Sboru nápravné výchovy jsou povinny:

- a) umožnit prokurátorovi vstup do všech míst, kde se trest vykonává, a mluvit s odsouzenými bez přítomnosti třetí osoby,
- b) odeslat prokurátorovi do 24 hodin jemu určenou stížnost nebo žádost odsouzeného,
- c) oznamovat prokurátorovi neprodleně události a skutečnosti, které by mohly být na újmu úspěšnému provádění nápravně výchovné činnosti,
- d) provádět příkazy prokurátora týkající se zachovávání předpisů o výkonu trestu a na jeho žádost mu podávat potřebná vysvětlení a předkládat mu spisy a jiné písemnosti týkající se výkonu trestu.

§ 45

Účast soudů

Soudy spolupůsobí při provádění nápravně výchovné činnosti, a to zejména rozhodováním v případech v tomto zákoně uvedených. Soudci jsou oprávněni navštěvovat odsouzené v místech, kde se trest vykonává, mluvit s nimi bez přítomnosti třetí osoby a nahlížet do jejich osobních spisů, pracovních výkazů a výkazů o pracovních odměnách; přitom jsou povinni výchovně působit na odsouzené.

§ 46

Účast národních výborů

Na nápravě odsouzených se podílejí krajské národní výbory tím, že v mezích své působnosti napomáhají nápravně výchovným ústavům k vytváření vhodných podmínek pro úspěšné provádění nápravně výchovné činnosti; za tím účelem vytvá-

řejí si podle potřeby komise, jejichž členové jsou oprávněni vstupovat do všech míst, kde se trest vykonává, a zjišťovat potřebné skutečnosti.

§ 47*)

Občanská kontrola

(1) Občanskou kontrolu nad výkonem trestu provádějí komise volené Národním shromážděním a složené z poslanců Národního shromáždění. V nápravně výchovných ústavech na Slovensku provádějí kontrolu v úzké součinnosti se Slovenskou národní radou.

(2) Členové komisí uvedených v odstavci 1 jsou při plnění svých úkolů oprávněni vstupovat do všech míst, kde se trest vykonává, a mluvit s odsouzenými bez přítomnosti třetí osoby.

§ 48

Účast společenských organizací

(1) Na nápravě odsouzených se podílejí též společenské organizace závodu, kde odsouzený pracoval před nástupem trestu, i společenské organizace místa jeho bydliště, a to zejména tím, že během výkonu trestu mohou udržovat s ním písemný i osobní styk, zajímat se o jeho chování ve výkonu trestu a napomáhat při vytváření příznivých podmínek pro jeho budoucí život.

(2) Na nápravě odsouzených se podílejí též společenské organizace závodu, kde odsouzení během výkonu trestu pracují.

Oddíl 11

Péče o dovršení nápravy odsouzených

§ 49

Úkoly národních výborů

(1) Ve spolupráci se společenskými organizacemi pečují národní výbory o vytváření vhodných podmínek pro dovršení nápravy odsouzených po jejich propuštění z výkonu trestu. Jsou propuštěným osobám nápomocny při volbě vhodného pracovního prostředí a i jinak jim usnadňují přechod do života na svobodě.

(2) Národní výbory jsou povinny osobám propuštěným z výkonu trestu zajistit neprodleně pracovní místo, popřípadě i prozatímní ubytování.

§ 50

Úkoly hospodářských organizací

(1) Hospodářské organizace nesmějí při přijímání pracovníků činit rozdílu mezi osobami propuštěnými z výkonu trestu a jinými osobami, pokud pro výkon určité funkce není třeba občanské bezúhonnosti.

*) Ve smyslu čl. 9 a čl. 144 odst. 2 ústavního zákona č. 143/1968 Sb., o Československé federaci, vykonávají občanskou kontrolu nad výkonem trestu v rámci své působnosti obě národní rady svými orgány.

[²] Hospodářská organizace je povinna na doporučení okresního národního výboru přijmout propuštěnou osobu, má-li pro ni volné pracovní místo.

[³] Hospodářské organizace jsou povinny ve spolupráci se společenskými organizacemi věnovat propuštěným osobám zvýšenou péči a pozornost, a to zejména tím, že je zařazují do vhodných pracovních kolektivů.

Oddíl 12

Výkon trestu u mladistvých

§ 51

Obecná ustanovení

Pokud tento oddíl neobsahuje ustanovení zvláštní, užije se na výkon trestu u mladistvých odsouzených ostatních ustanovení tohoto zákona. Mladistvým se rozumí odsouzený, který v době spáchání trestného činu dovršil 15. rok a nepřekročil 18. rok svého věku.

§ 52

Účel výkonu trestu

Účelem výkonu trestu u mladistvého je především vychovat ho v řádného pracujícího člověka, a to též se zřetelem k jeho osobním vlastnostem, k jeho rodinné výchově a k prostředí, z něhož pochází. Ve výkonu trestu je nutno řádným pedagogickým vedením zajistit výchovu mladistvého a jeho přípravu na budoucí povolání.

§ 53

Nápravně výchovné ústavy

[¹] Trest u mladistvých, kteří nepřekročili 18. rok svého věku, se vykoná vždy odděleně od ostatních odsouzených, a to v nápravně výchovných ústavech pro mladistvé. Soud může rozhodnout, že v takových ústavech vykonají trest též mladiství, kteří již překročili 18. rok svého věku.

[²] K prohloubení účinku nápravně výchovné činnosti je při nápravně výchovném ústavu pro mladistvé vždy zřízen poradní sbor (§ 3 odst. 2).

[³] Dověřil-li mladistvý ve výkonu trestu 18. rok svého věku, rozhodne soud, zda mladistvý vykoná zbytek trestu v nápravně výchovném ústavu pro mladistvé, či se přeřadí do nápravně výchovného ústavu pro ostatní odsouzené; při tomto rozhodování se přihlíží zejména k dosaženému stupni nápravy mladistvého a k délce zbytku trestu. V případě přeřazení do nápravně výchovného ústavu pro ostatní odsouzené zároveň soud zpravidla rozhodne, že se mladistvý zařadí do první nápravně výchovné skupiny.

[⁴] Porušuje-li mladistvý, který překročil 18. rok svého věku, soustavně a závažným způsobem stanovený pořádek nebo kázeň při výkonu trestu v nápravně výchovném ústavu pro mladistvé anebo spáchá-li za výkonu takového trestu trestný čin,

může jej soud přeřadit do nápravně výchovného ústavu pro ostatní odsouzené, a to zpravidla do první nápravně výchovné skupiny.

§ 54

Diferenciace výkonu trestu

V nápravně výchovných ústavech pro mladistvé nejsou stanoveny nápravně výchovné skupiny a rozsah práv a omezení mladistvých je vymezen jednotně; do nápravně výchovných ústavů pro mladistvé, popřípadě do kolektivů v těchto ústavech, se k prohloubení výchovného vlivu výkonu trestu mladiství rozdělují s přihlédnutím též k jejich povahovým vlastnostem, schopnostem a vývojovým zvláštnostem.

§ 55

Dopisy a návštěvy

[¹] Mladistvý vykonávající trest v nápravně výchovném ústavu pro mladistvé si smí s příslušníky své rodiny dopisovat bez časového omezení.

[²] Rozsah, v němž takový mladistvý smí přijímat návštěvy, se stanoví se zřetelem k zájmu na upevnění vztahů mladistvého k rodině a na posílení výchovného vlivu výkonu trestu.

§ 56

Kázeňské tresty

[¹] Kázeňskými tresty u mladistvých vykonávajících trest v nápravně výchovném ústavu pro mladistvé jsou:

- a) důtka,
- b) omezení účasti na zájmové činnosti nebo její zákaz až do 2 měsíců,
- c) umístění do uzavřeného oddělení v mimopracovní době až do 30 dnů,
- d) celodenní umístění do uzavřeného oddělení až do 20 dnů,
- e) umístění do zvláštního oddělení až do 2 měsíců.

[²] Při celodenním umístění do uzavřeného oddělení je mladistvému dovoleno číst denní tisk, knihy a jiné publikace.

§ 57

Pracovní výchova

[¹] U mladistvých, u nichž jsou pro to zejména vzhledem k délce trestu předpoklady, se zajišťuje příprava na budoucí povolání v učilišti zřízeném při nápravně výchovném ústavu pro mladistvé. V tomto učilišti může mladistvý vstoupit do učebního poměru; ke vzniku učebního poměru není třeba souhlasu zákonného zástupce mladistvého.

[²] Při zařazování mladistvých, kteří dosud nepřekročili 18. rok svého věku, do práce se přihlíží též k zajištění jejich přípravy na budoucí povolání. Pracovní podmínky takových mladistvých ve výkonu trestu jsou stejné jako u ostatních mladistvých pracovníků.

§ 58

Kulturně výchovná práce

Úkolům nápravně výchovné činnosti, vyplývajícím z účelu výkonu trestu u mladistvých vykonávajících trest v nápravně výchovném ústavu pro mladistvé, je třeba přizpůsobit též formy a metody kulturně výchovné práce s nimi.

§ 59

Kontrola nad výkonem trestu

Kontrolu nad výkonem trestu v nápravně výchovných ústavech pro mladistvé provádějí též krajské národní výbory; za tím účelem jsou orgány jimi pověřené oprávněny vstupovat do všech míst, kde mladiství vykonávají trest, a zjišťovat potřebné skutečnosti.

§ 60

Péče o dovršení nápravy mladistvých

Národní výbory a hospodářské organizace ve spolupráci se společenskými organizacemi věnují zvláštní pozornost mladistvým a věkově mladým odsouzeným propuštěným z výkonu trestu. Umožňují jim zejména dokončení přípravy na budoucí povolání, k němuž se připravovali.

Oddíl 13

Sbor nápravné výchovy

§ 61

(1) Úkoly nápravně výchovné činnosti podle tohoto zákona, jakož i ostrahu a správu v nápravně výchovných ústavech a v ústavech, kde se vykonává vazba, provádí Sbor nápravné výchovy.

(2) Sbor nápravné výchovy je ozbrojený a podle vojenských zásad organizovaný sbor, podřízený ministru spravedlnosti; podrobnosti o jeho organizaci stanoví a předpisy upravující jeho činnost v souladu s jeho posláním vydává ministr spravedlnosti.

(3) Ministr spravedlnosti je přímým nadřízeným všech příslušníků Sboru nápravné výchovy a vykonává nad nimi kázeňskou pravomoc.

(4) Příslušníci Sboru nápravné výchovy jsou povinni řídit se rozkazy ministra spravedlnosti a příslušných velitelů a náčelníků.

§ 61a

(1) Příslušníci Sboru nápravné výchovy se při plnění svých úkolů důsledně řídí ústavou, zákony a ostatními právními předpisy; při veškeré své činnosti, zejména ve svém vystupování a při zákrocích jsou povinni zachovávat požadavky lidské a občanské důstojnosti a dbát dobrého jména a cti příslušníka Sboru.

(2) Základní úlohou Sboru nápravné výchovy je zabezpečovat, aby nápravně výchovná činnost co nejlépe plnila svou společenskou funkci a vytvářela předpoklady pro trvalou nápravu odsouzených a pro jejich normální zařazení do života socialistické společnosti.

§ 62

(1) Příslušníci Sboru nápravné výchovy jsou oprávněni v zájmu zabezpečení účelu výkonu trestu odnětí svobody a vazby, zejména při zákrocích proti rušitelům stanoveného pořádku a kázně a proti maření služebního úkonu a při odvracení útoku na osobu, nepostačovala-li předchozí výzva či domluva, použít v míře nezbytné k dosažení účelu zákroku obušku, přiložit pouta, popřípadě použít jiných prostředků; podrobnější podmínky a pravidla pro použití obušku, pout a jiných prostředků stanoví ministr spravedlnosti zvláštními předpisy.

(2) Střelné zbraně je příslušník Sboru nápravné výchovy oprávněn použít při výkonu své pravomoci jen výjimečně, a to v těchto případech:

- a) aby v případě nutné obrany odvrátil útok vedený proti jeho osobě nebo mu bezprostředně hrozící, anebo útok na život jiné osoby;
- b) nelze-li jinak překonat odpor, směřující ke zmaření jeho závažného služebního zákroku;
- c) jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá, nebo se zdráhá opustit svůj úkryt;
- d) podle příslušných předpisů, zejména při výkonu strážní a eskortní služby, k zamezení útoku nebezpečného pachatele, jehož nelze jiným způsobem zadržet, nebo k odvracení nebezpečného útoku, který ohrožuje střežený objekt nebo stanoviště, po marné výzvě, aby od útoku bylo upuštěno.

(3) Při použití střelné zbraně je příslušník Sboru nápravné výchovy povinen dbát nutně opatrnosti, zejména co nejvíce šetřit života osoby, proti níž zákrok směřuje, a dbát, aby nebyl ohrožen život jiných osob.

(4) Dovolí-li to okolnosti případu, je příslušník Sboru nápravné výchovy před použitím střelné zbraně povinen použít prostředků podle ustanovení odstavce 1.

(5) Zakročují-li příslušníci Sboru nápravné výchovy pod jednotným velením a vedením, řídí se rozkazem velitele, který rozhoduje o použití střelné zbraně podle zásad uvedených v odstavcích 2 až 4.

§ 62a

(1) Příslušníci Sboru nápravné výchovy jsou povinni zachovávat mlčenlivost o věcech, o kterých se dozvěděli při výkonu služby nebo v souvislosti s ní a které v obecném zájmu nebo v zájmu zúčastněných osob vyžadují, aby zůstaly utá-

Jeny před nepovolanými osobami; ministr spravedlnosti stanoví, kdy příslušník Sboru nápravné výchovy může být této povinnosti zproštěn.

(2) Příslušníci Sboru nápravné výchovy požívají při výkonu své pravomoci zákonné ochrany jako veřejní činitelé. Kdo ruší nebo ztěžuje výkon jejich pravomoci, odpovídá podle zákona.

(3) Příslušníci Sboru nápravné výchovy mají právo bezprostředně pronásledovat osobu prchající z výkonu trestu odnětí svobody nebo z výkonu vazby a činit nutná opatření k jejímu zadržení, zejména jsou oprávněni zjišťovat totožnost podezřelých osob a vykonat prohlídku objektu nebo dopravního prostředku, je-li důvodné podezření, že se v nich prchající osoba zdržuje; v rozsahu tohoto oprávnění mají práva a povinnosti orgánů Sboru národní bezpečnosti.

§ 63

(1) Příslušníkem Sboru nápravné výchovy se může stát bezúhonný, socialistickému zřízení oddaný československý občan, splňuje-li i ostatní předpoklady pro výkon služby.

(2) Příslušníci Sboru nápravné výchovy vykonají při nastoupení služby služební přísahu. Znění přísahy stanoví ministr spravedlnosti.

(3) Příslušníci Sboru nápravné výchovy musí být pro výkon své služby náležitě vycvičení a vyškoleni a jsou povinni dále prohlubovat své vzdělání, kvalifikaci a politické i odborné znalosti.

(4) K zabezpečení úspěšného plnění úkolů nápravné výchovné činnosti stanoví ministr spravedlnosti pro každou funkci, vykonávanou ve Sboru nápravné výchovy, příslušné kvalifikační předpoklady.

(5) Ministr spravedlnosti může po dohodě s jinými ministry dočasně pověřit nebo zmocnit jiné orgány plněním úkolů Sboru nápravné výchovy na úseku ostrahy.

§ 63a

(1) Příslušníci Sboru nápravné výchovy podléhají pravomoci vojenských soudů a ustanovením o trestných činech vojenských; jejich hodnosti odpovídají stejným vojenským hodnostem.

(2) Příslušníci Sboru nápravné výchovy, kteří vykonali vojenskou základní službu, jsou po dobu činné služby v tomto sboru osvobozeni od služebních povinností podle branného zákona, které by jinak byli povinni konat.

(3) Na služební poměry příslušníků Sboru nápravné výchovy, na jejich materiální a finanční zabezpečení, na nemocenskou péči a sociální zabezpečení se vztahují dosavadní předpisy; zmocnění upravovat tyto otázky podrobnějšími předpisy, svěřená dříve vydanými zákony ministru vnitra, se, pokud jde o Sbor nápravné výchovy, přenášejí na ministra spravedlnosti, který při tom bude dbát, aby úprava služebních poměrů a zabezpečení příslušníků Sboru nápravné výchovy odpovídala společenské funkci sboru a obdobným úpravám v jiných ozbrojených sborech.*]

Oddíl 14

Společná, přechodná a závěrečná ustanovení

§ 64

(1) Postupně uložené dosud zcela nevykonané tresty se považují z hlediska výkonu trestu za trest jediný.

(2) Kde se v tomto zákoně mluví o hospodářské organizaci, rozumí se jí též jiná socialistická organizace.

§ 65

Odsouzený je povinen nahradit náklady výkonu trestu za dobu, po kterou svým zaviněním způsobil, že tyto náklady nemohly být uhrazeny srážkami z jeho pracovní odměny (§ 29 odst. 2). Rozhodnutí o tom vydá náčelník nápravné výchovného ústavu. Denní sazbu připadající na tyto náklady a další podrobnosti o jejich náhradě stanoví ministr spravedlnosti.

§ 66 — zrušen

§ 67

Svěří-li náčelník nápravné výchovného ústavu ostrahu odsouzených členům závodní stráže hospodářské organizace, mají členové závodní stráže, jsou-li zevně označení, při výkonu této ostrahy práva a povinnosti v rozsahu stanoveném ministrem spravedlnosti.

§ 68

(1) Ustanovení tohoto zákona se užije též na výkon trestů, jež byly pravomocně uloženy před účinností tohoto zákona. Zařazení odsouzených do diferenciacních skupin provedené před účinností tohoto zákona se považuje za zařazení do odpovídajících jim nápravné výchovných skupin podle tohoto zákona.

*] Jde o zmocnění, obsažené v těchto zákonech:

zák. č. 88/1952 Sb., o materiálním zabezpečení příslušníků ozbrojených sil,

zák. č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků,

zák. č. 101/1964 Sb., o sociálním zabezpečení,

zákoník práce č. 65/1965 Sb.,

zák. č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu,

vyhl. č. 46/1966 Sb., o opatřeních proti přenosným nemocem.

[²] Ustanovení oddílu 4 tohoto zákona se přiměřeně užije i na výkon kázeňských trestů uložených před účinností tohoto zákona.

§ 69

Ustanovení § 32 a 33 o odpovědnosti za škodu se užije též na případy, kdy ke škodě došlo před účinností tohoto zákona, ledaže o náhradě škody již bylo pravomocně rozhodnuto.

§ 70

Do Sboru nápravné výchovy se převedou příslušníci Sboru národní bezpečnosti zařazení k výkonu služby na úseku činnosti, kterou je pověřen Sbor nápravné výchovy.

§ 71

[¹] Tresty odnětí svobody nepřevyšující 2 léta, uložené vojákům v základní službě, se mohou vykonat též ve vojenských nápravných útvarech.

[²] Předpisy o výkonu trestu prováděného ve vojenských nápravných útvarech vydá ministr národní obrany v dohodě s ministrem vnitra, ministrem spravedlnosti a generálním prokurátorem. Na přerušení výkonu takového trestu, upuštění od výkonu zbytku takového trestu a podmíněné propuštění z výkonu takového trestu se obdobně užije ustanovení oddílů 8 a 9 tohoto zákona.

[³] Porušuje-li odsouzený ve vojenském nápravném útvaru soustavně a závažným způsobem stanovený pořádek nebo kázeň při výkonu trestu anebo spáchá-li za výkonu trestu trestný čin, mů-

že soud rozhodnout, že zbytek trestu bude vykonán v nápravně výchovném ústavu; v takovém případě zároveň rozhodne, do které nápravně výchovné skupiny se odsouzený zařadí.

§ 72

K provádění nápravně výchovné činnosti v nápravně výchovných ústavech vydá ministr spravedlnosti v dohodě s generálním prokurátorem Řád výkonu trestu odnětí svobody v nápravně výchovných ústavech.

§ 73

Zrušuje se zákon č. 40/1958 Sb., o úpravě důchodů některých odsouzených osob; důchody, které byly podle tohoto zákona nebo dřívějších obdobných předpisů upraveny, nebo na něž nárok zanikl, popřípadě jejichž výplata byla zastavena v důsledku odsouzení podle dřívějších předpisů, mohou národní výbory zvýšit, popřípadě přiznat až do plné zákonné výměry. Jde-li o důchody ze sociálního zabezpečení vojáků z povolání a příslušníků bezpečnostních sborů, vykonávají působnost národních výborů uvedenou v předchozí větě orgány ministerstev národní obrany a vnitra.

§ 74

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. srpna 1965.

Zákon č. 173/1968 Sb., jímž se mění a doplňuje zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1969.

Dr. Dubček v. r.